

poems was a part of the situations that the actors created.

One of the most famous scenes, which was often used as illustrative for the posters of the show, was a foamed manikin (the letter T and a ball as a head), which was trying to jump from a jumping board into the water, while the music was sounding. Here we could see very clearly the communication between the performer who was playing the guitar and the puppet. In the base of the etude (the whole show was created as small etudes and this one was the longest) lied the comicality of the situation and namely the obstacles which the humanity encountered in every single try.

In a world of digital progress and penetration of the technologies in the arts, "Visual poems" continued to go around the world for so many years. With its minimalistic stage design – a table, a suitcase, a chair and a microphone, and with no more than ten changes of the light pictures in the whole show, it offered much more than other

performances which counted on more complex visual solutions, on manipulation of a more complex system of puppets or on the easy recognition of a dramaturgical text. For me the show is so successful both from an aesthetic and a manager's point of view: first because it offered a wide age and culture auditory and because it worked with images which were easy to recognize. And of course, we should not forget the fact that the visiting show is always bound to transport costs and fees for the inviting forum or organization. In this (manager's) way of thinking the show was "easily mobile".

"Visual poems" has a long stage life, because it is completely open as a message and a way of representing the visual content for a massive auditory, and the used instruments are stimulating the spectators' imagination. A similar type of shows is a very good example of how the little can achieve a lot and how verbal communication is not always mandatory for puppet theatre. ■

Translation by **Nadia Zhereva**

Чудовища – страховете и чудовищата (в нас)

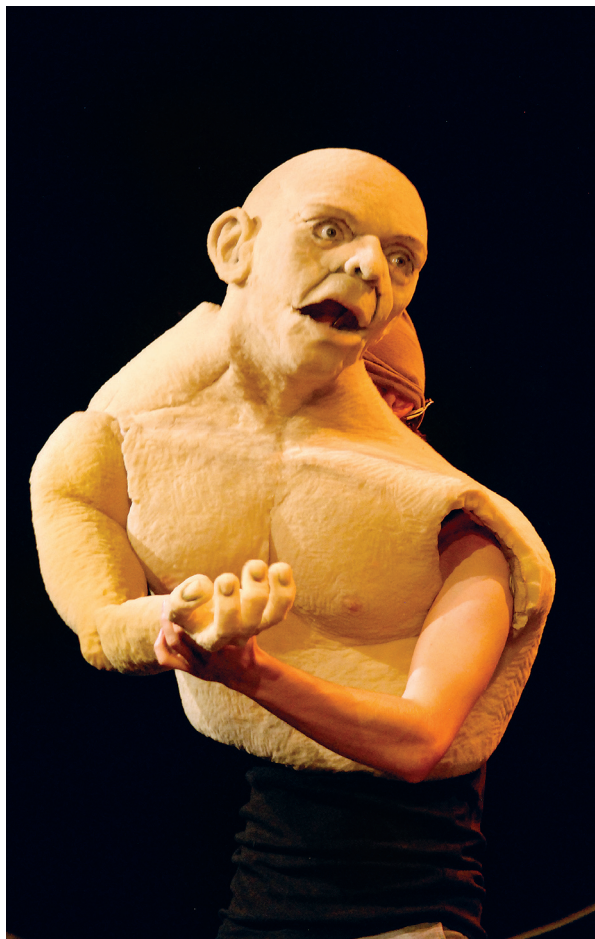
Светломира Стоянова

Дуда Пайва е познат на българската публика със спектакъла „Свят/о“, който все още има сценичен живот, но за съжаление поради липсата на зрителски интерес, все по-рядко е част от програмата на СКТ. Още с премиерата му са предизвикани бурни, полюсни реакции – показателно е дори отношението в интернет пространството на българската патриаршия, която го заклеймява.

Преди да продължа с разказа си за „Чудовища“ (част от програмата на X „Панаир на куклите“) ще ви споделя малко информация за самия автор на спектакъла и неговия стил.

Дуда Пайва е танцьор, но днес в театрално отношение хибридни форми на изкуството рядко се ограничават само с един жанр. Той открива куклата като възможност за посредник между него и публиката. Но с какъв тип кукли работи? В повечето случаи изглеждат като костюм, който актьора облича. Анималистичната образност и гротескните човешки фигури често са голи, а лицата им изглеждат измъчени, застарели и отблъскващи, а понякога дори симбиозата между животинско и човешко създава митологични представа за образа. Именно идеята за мистичното, за антропологичното, за човешкия страх от смъртта и неизвестното, съчетан с животинския инстинкт за оцеляване, самосъхранение и нерационализиране, показват дуалистичната страна на човешката същност. В спектаклите си (независимо дали е в ролята на изпълнител, режисьор или хореограф) Дуда Пайва разчита на физическата експресия на артиста в построени движенчески партитури, които оживяват куклата на сцената и показват диалог между нея и изпълнителя.

„Чудовища“ е спектакъл, който среща зрителя с реалността на циркова арена. От нея трима души комуникират в началото на спектакъла, питайки себе си

„Чудовища“. Снимка Велизар Тасев

и зрителите от какво се страхуват и, обяснявайки им тазвечершните правила, а именно, че линията (на авансцената е опънат ластик) не може да бъде прекривана и, че, ако някой започне да яде от кофата, пълна с мишки в десния край на сцената, да извикат силно „НЕ“. Още в самото начало се задава код на спектакъла, който предполага ангажиране на аудиторията като зрител не само на спектакъл, но и като участник-зрител в цирк. Този своеобразен „театър в театъра“ е обещаващо начало. Ключово при общуването е езиковата бариера, която е преодоляна като актьорите са научили репликите си (представлението не е базирано на текст) на български. Само по себе си това предполага адмириции за професионализма им.

С течение на спектакъла на сцената виждаме двама от изпълнителите в костюми на лешояди (почти в реалистични размери), виждаме обаче и ключовата фигура на конференсието, който е строг и често повтаря репликата „Първо играем, после ядем“. Куклата на този персонаж е костюм-глава и продължение на тяло и ръце (до кръста), който актьор облича, а от кръста надолу тялото на конференсието се превръща в това на актьора. Понякога те комуникират помежду си, а понякога актьорът изчезва в превъплъщението.

Ключова за мен сцена е „раждането“ на минотавъра – получовек-полубик. Костюмът, който предстои да бъде облечен, е сгънат по начин, който предполага първо изваждането на главата на куклата и след това останалите части от тялото. Плуващият в началото ембрион се ражда, виждаме как расте и с какво любопитство се наслаждава на детството си. Актьорът „нахлузва“ куклата като панталон. В началото крачетата на малкото животно скачват и то трудно успява да скача. Появата на конференсието в този момент го прави подвластно на неговите желания, тъй като му предлага храна, но при едно условие: „Първо играем, после ядем“. Озлоблението на всяко едно „чудовище“ е свързано със забраната на „злодея“ както и тези на публиката, инструктирани да казват „НЕ“ всеки път, когато някой се опитва да си отмъкне храна.

Липсата на свобода е това, което превръща животните на сцената (образи на човешките страхове) в освирепели създания, които са готови на жестокост, за да получат храна – първична нужда за всяко живо същество. Конференсието е убито и, когато актьорът, който извършва убийството, сваля куклата от себе си, подвластен на емоцията, е обвинен от другите, че всъщност той е истинското чудовище. Това е моментът, в

който става ясно и посланието – ние сме въплъщение на страховете си.

До тук всичко звучи логично, но това, което смятам, че не достига на спектакъла е многопластовост. За съжаление, темата не е развита, а етюдите не винаги имат логична връзка помежду си. Участието на публиката в началото не е продължено, а само е зададено като ключ за възприемане. Куклите са големи и изглеждат сложни за управление, но прекрасно овладени от актьорския екип. Музиката, която при появата на единствения женски персонаж (препратка към Медуза Горгона) е мелодия от песен на Бритни Спийърс, с прибавени балкански елементи в звученето, звучи подходяща за спектакъл, но не този.

Бих искала да завърша с това, че както в „Свят/о“, така и в гостуващия спектакъл „Чудовища“, си личи почеркът на Дуда Пайва и развиваният от него стил, който у мен буди адмириции. Смятам, че идеите му в посока на симбиозата между хореографираните движения на актьорите и откриването на възможност за „спояване“ на кукла и изпълнител, са много провокативни и нужни в практиката. Присъствието на негови спектакли на българска сцена само допринася за развиването на кукления театър за възрастни... независимо от успеха им. ■

История за чайка и банда котараци: от България до Япония и обратно

Наталия Алексиева

Почти на финала на X юбилеен „Панаир на куклите“ имаме възможността да се насладим на премиерата на „История за чайка и банда котараци“. Премиера? Не, не допускам грешка. Играещият се вече от десет години на сцената на СКТ спектакъл на режисьора Катя Петрова, е добре познат на театралните зрители. Но сега българската публика го вижда в обновен вариант с международно участие.

Спектакълът е осъществен в Токио, Япония, през февруари и март 2018 г. по проект „Размяна на творчески ресурси“ в партньорство между СКТ и японския Театър „Пук“. В творческия процес, ръководен от Катя Петрова, освен японските кукленици се включва и част от българския екип на представлението – актьорите Мариета Петрова и Румен Угрински и музикантът Стоян Роянов Я-Я. Премиерата в страната на изгрява-